

NEST

# History is His Story\_

Zaaltekst (NL)

15 februari - 14 april 2019

# History is His Story\_

Dean Bowen

Crystal Z Campbell

Em'kal Eyongakpa

Charl Landvreugd

Arna Mačkić

Sulaiman Majali

Pieter Paul Pothoven

Pamela Phatsimo Sunstrum

Jaro Varga

Tentoonstellingsontwerp: Studio L A

*History is His Story* is een groepstentoonstelling die voortborduurde op de mythische wereld omschreven door muzikant, poëet en visionair Sun Ra. Op jonge leeftijd raakte hij gebiologeerd door het wetenschappelijk onderzoek van Cheikh Anta Diop: een grondlegger van het panafrikanisme, die meende te kunnen bewijzen dat de Egyptenaren zwart waren. Dat aan de basis van civilisatie mogelijk zwarte denkers en heersers stonden zorgde ervoor dat Sun Ra – die zijn naam veranderde naar de Egyptische zonnegod, zich verdiepte in cultureel erfgoed. In de speculatieve context waarin Sun Ra opereerde: de kunst, filosofie en de experimentele jazz, gaf hij mensen een manier om een plek te bemachtigen in de geschiedenis en daarmee ook in de toekomst en de maatschappij. Daarnaast gebruikte hij de mythe om aan het westerse rationalisme te ontsnappen en een meer holistisch, magisch wereldbeeld aan te bieden.

*History is His Story* reageert op sociaal-maatschappelijke en politieke fenomenen en laat mythische denkbeelden toe om nuances in geschiedschrijving aan te brengen, of een eerlijker toekomst te visualiseren. Kunstenaars delen een interesse in het maken van nieuwe mythologieën of het herinterpreteren van bestaande. Zij zoeken naar tussenruimte: een plek of beeldtaal zonder begin en einde. Het oeroude verleden en de verre toekomst met elkaar verenigd in een tijdelijke, nieuwe wereld vormgegeven in Nest.

## Sun Ra (Verenigde Staten, 1914-1993)

Tekst: Heske ten Cate en Arna Mačkić

Sun Ra, geboren in Alabama als Herman 'Sonny' Poole Blount, stelde dat hij van het 'Engelen Ras' was en niet van de aarde, maar van Saturnus. Hij ontwikkelde met elementen ontleend aan Afrikaans en Afro-Amerikaans theater, theosofie en vrijmetselaarij een eigen 'cosmische' filosofie en lyrische poëzie die verlichting en vrede predikte boven alles. Door middel van de mythe die hij bejubelde in muziek, teksten en films kon Sun Ra geschiedenisverhalen doorgeven: het verhaal van Afro-Amerikanen. Sun Ra gaf de mensen hiermee een manier om hun identiteit vanuit een ander perspectief te bekijken, om zich los te maken van een vaak traumatische geschiedenis en van opgelegde verhaallijnen.

*How do you know I'm real? I'm not real, I'm just like you. You don't exist in this society. If you did, your people wouldn't be seeking equal rights. You're not real. If you were, you would have some status among the nations of the world. So we are both myths. I do not come to you as a reality. I come to you as the myth, because that's what black people are. Myths. I came from a dream that the black man dreamt long ago. I'm actually a present sent to you by your ancestors. I'm going to be here till I pick out a certain one of you to take back with me.*

(Sun Ra spreekt deze woorden tegen een groep jonge zwarte pubers in de film 'Space is the Place').

Hij beschouwde de Westerse wereldgeschiedenis als een deceptie, een illusie die gebruikt wordt om macht te verspreiden en trachtte hier een alternatief op te bieden. Het opende meteen ook mogelijkheden voor een nieuwe taal. Enerzijds een nieuwe beeldtaal waarin hij teruggrijpt naar oeroude symbolen en tekens uit het oude Egypte en combineerde dit met futuristische en kosmologische elementen. Anderzijds verdiepte Sun Ra zich in etymologie en grammatica. Hij analyseerde woorden minutieus, de betekenis en herkomst, om zo woorden hun diepte terug te geven en machtsverhoudingen aan de kaak te stellen. Door

taal te bestuderen kon hij het inzetten om het onmogelijke te verwoorden. Dat hij deze archaïsche elementen verbond met sciencefiction, astronautica en kosmologische symbolen wordt duidelijk in zijn films. In *Space is the Place* (1974) is er bijvoorbeeld een scène gefilmd in de 'Egyptische Kamer' van het antropologisch museum van de Universiteit van Pennsylvania. Ook zijn er online video's te vinden van Sun Ra en zijn Arkestra (de band) in Egypte en Sicilië, met Egyptische en Romeinse architectuur als achtergrond. Ze voeren dansen uit voor de tempels en piramides in jurken met Centraal-Afrikaanse patronen, Noord-Afrikaanse kralen en reflecterende zilverkleurige weefsels die doen denken aan ruimtevaartkleding.

Sun Ra is bekend geworden als de grondlegger van het afro futurisme: veel artiesten en jonge muzikanten zijn geïnspireerd geraakt door zijn repertoire bestaande uit meer dan 100 muziekalbums. Naast zijn onconventionele en radicaal atypische klank bestaat zijn oeuvre ook uit poëzie, talrijke woordspelingen, films, de grafische vormgeving van zijn platen, de decors voor zijn films en optredens en de kleding waarin hij verscheen. Hij beschouwde zijn toneelvoorstellingen en performances als rituelen waarin hij niet-rationele, spirituele krachten oproept, waarbij hij zichzelf, de Arkestra en zijn publiek in een andere dimensie plaatst.

*Those of the reality have lost their way  
Now they must listen to what myth has to say.  
Those of the reality have been bruised and beaten by the truths  
Those of the reality have been slaves of a bad truth  
so there's nothing left now but the myth  
The myth is neither bad nor good  
It's potentials are unlimited*

## Dean Bowen

.echo

Dean Bowen is een poëet, performer en psychonaut woonachtig in Rotterdam en op zoek naar de heiligheid van het alledaagse. Als schrijver is hij vooral bezig de dynamiek van de samengestelde identiteit te onderzoeken. Hiervoor zet hij het gedicht in als instrument en als een democratische ruimte om die meerstemmigheid te kunnen vangen.

In *.echo* onderzoekt Bowen de multi-dimensionaliteit van taal als materiaal. Vertrekend vanuit het citaat van Sun Ra: 'History is only His Story', wordt op vergelijkbare wijze gezocht naar nieuwe talige mogelijkheden wanneer de taal via verschillende routes wordt opengemaakt. Door homofonische en semantische vertalingsmethoden te verweven wordt het citaat gestript van betekenis en als geluidspalet ingezet, om deze vanuit het Engels naar andere talen te 'kantelen'. Het uitgeschreven resultaat hiervan wordt tot lijnenspel verweven. Het resultaat is een concentratie van taal als manier om nieuwe ruimte op te eisen waar een herformulering van onszelf aangeboord mag worden.

## Crystal Z Campbell

On the Way to the Moon, We Discovered the Earth

Campbell's kunstwerken bevatten vaak archiefmateriaal en vertellen alternatieve interpretaties op eerder opgetekende geschiedenisverhalen. 'On the Way to the Moon, We Discovered the Earth' is een beroemde uitspraak van astronaut William Anders die in Apollo 8 de eerste Amerikaanse maanlanding meemaakte. Soms wordt er iets elementairs ontdekt, terwijl zoekend naar iets anders: de titel voor het videowerk van Campbell, dat een historische remix is van de New York Times voorpagina, gedrukt tijdens de New York City Blackout in 1977.

Tijdens de inmiddels beroemde Blackout van 1977 werd er in Brooklyn professionele DJ apparatuur gestolen uit de winkels die door de stroomuitval niet langer beveiligd waren. De Blackout werd officieus tot de formele geboorte van hiphop omgedoopt, een muziekstroming die uiteraard al lang op gang was, maar waarvoor de apparatuur tijdens de rellen tot beschikking kwam.

## Searcher

Historisch gezien werden zoeklichten in de oorlog gebruikt om bondgenoten of vijanden te signaleren door het creëren van 'kunstmatig maanlicht'. Crystal Z Campbell maakte van het zoeklicht een openbare lichtmeditatie die een brug slaat tussen twee belangrijke historische gebeurtenissen in de Verenigde Staten: De Tulsa Race Massacre van 1921 en Juneteenth op 19 juni 1865. De Tulsa Race Massacre was een van de vele bloedbaden in de Verenigde Staten en resulteerde in de vernietiging van een rijke gemeenschap zwarte inwoners van Tulsa, Oklahoma genaamd Greenwood. *Searcher* werd in 2016-2017 door Crystal Z Campbell gepresenteerd op de voormalige grond waar de Tulsa Race Massacre plaats heeft gevonden. Na de zonsondergang schein *Searcher* een symbolische zoeklicht naar de daders die na de massamoord nooit zijn veroordeeld. Ondertussen viert Juneteenth het verdragde

nieuws van vrijheid van slavernij in de Verenigde Staten. Officieel werden slaven geëmancipeerd met de Emancipatieproclamatie van 1863, maar pas op 19 juni 1865 bereikte de vrijheidsboodschap alle onderdrukten en tot slaaf gemaakten.

Sun Ra weigerde zijn militaire dienstplicht en gaf licht eveneens een mythische betekenis. Of het nu de zon, de poolster of een ander deel van de kosmos is: licht functioneert als een portaal dwars door ruimte en tijd. In *Searcher* is het licht een tijdelijk monument, een replica van een van onze grootste lichtbronnen: de maan.

## Em'kal Eyongakpa

Tahjèsè: #3 (sǒ bàtú): where angels/ferries chant

Audio-opnames van +/- 7 km rond Tahjèsè zijn gebruikt om geluidsfragmenten te componeren die de basis vormen voor de geluidscompositie

“sǒ” vertaalt zich als baden, reinigen

“bàtú” betekent ‘om de oren te baden’ of laat zich vertalen als ‘oorbad’.

“Kɛnyan” is een taal die veelal wordt gesproken in het stroomgebied van de rivier Manyu, in Kameroen. De taal is te interpreteren als een sonisch bad.

“sǒ bàtú” is een doorlopende reeks installaties van Eyongakpa bestaande uit verschillende hoofdstukken: geluid schetsen, audiovisuele decors, interventies en geschriften. “sǒ bàtú” richt zich op de rol van water in verschillende verzetsbewegingen, voornamelijk rond de aardgas- en olierijke Golf van Guinee. Sommige van deze boodschappen zouden een mogelijke toekomst kunnen oproepen, of een kosmologie van mogelijke perspectieven gebaseerd op niet-uitgevoerde ideeën van sjamanen en zieners in de neokoloniale strijd. In lijn met de ideeën rondom “sǒ bàtú” vormt water het voornaamste medium in deze installatie, gecombineerd met ultrasonische opnames. In een meeslepende omgeving, waarvan

de geluiden refereren aan een ondergrondse industriële grot of een reusachtige cyborg, creëren in elkaar vervlochten symbolen een driedimensionaal geanimeerd script naar spirituele portalen.

Elektronische interfaces met midi-gestuurde ledlampen en een willekeurige automatisering simuleren ademhalingen en hartslagen. De ‘landschappen’ van Eyongakpa geven een alternatief op de schijnbaar dode dingen. De zwammen en netwerken dienen als moleculen en verbinden de organische en chemische materialen om de wereld tot nieuw leven te wekken.

Tahjèsè, de plek in Kameroen waar de geluidsoptnamen zijn opgenomen door de kunstenaar, bevindt zich op ongeveer 7 kilometer afstand van de samenvloeiing van de rivieren Manyu in Kameroen en Cross River in Nigeria. Persoonlijke overleveringen en familieverhalen delen de opvatting dat Tahjèsè een portaal heeft van waaruit Vooroudergeesten (‘barem’<sup>1</sup>) tevoorschijn komen om dappere arbeiders van de aarde toe te zingen en om nieuwsgierigen in verleiding te brengen tot avonturen. Één portaal leidt naar Bondoukou in het noordoosten van de Ivoorkust dat bekend staat onder alternatieve historici als een oude stad waar gebruikt werd gemaakt van aloude rituelen om te voorkomen dat buitenstaanders geweld met zich mee zouden brengen. En een tweede portaal dat Eyongakpa oproept is ‘Bakkosi’<sup>2</sup> waarin sporen van de afgelopen eeuw weerklinken.

Eyongakpa werkt met deze portalen en ideeën van kruisbestuiving, hetzij tussen inheemse kennissystemen en geavanceerde elektrotechniek. De kennis rondom dit oude inheemse erfgoed wordt tegenwoordig verborgen gehouden door geheime genootschappen in Kameroen.

1 Vooroudergeest in Kenyang-taal.

2 De Bakossi bevolking leeft in de westelijke en oostelijke hellingzijden van Mount Mwanenguba en Mount Kupa in het Bakossi gebergte, dat tegenwoordig Kameroen is.

## Charl Landvreugd

movt. nr 9: Een cirkel in een vierkant passen

*Gerechtigheid vroomheid vertrouwen - ik zal handhaven - sterker door strijd*

Deze tekst is de wapenspreuk van Landvreugds geboorteland (Gerechtigheid vroomheid vertrouwen - Suriname/ etniciteit), van waar hij is opgegroeid (Ik zal handhaven - Nederland/cultuur) en de stad waar hij woont (Sterker door strijd - Rotterdam/sociaal). Op basis van deze uitgangspunten nodigt Landvreugd je uit op zoek te gaan naar je eigen wapenspreuk.

Charl Landvreugds persoonlijke mythologie plaatst vraagtekens bij het idee van etniciteit als anker voor cultuur. In plaats van te definiëren waar men vandaan komt, verkiest hij zich te focussen op waar men zich op dit moment bevindt. Een huidig thuis.

*movt. nr 9: Een cirkel in een vierkant passen* borduurt voort op kunstwerken die Landvreugd al maakte en samensmelten met nieuwe beelden. Het werk vertrekt vanuit het gegeven dat één wereld gelijktijdig verschillende realiteiten huisvest. De hoofdpersoon, Atlantic Transformer, is gelijktijdig op verschillende schermen waarneembaar. Landvreugd zoekt actief naar de 'tussenruimte': een realiteit die uitgaat van een holistisch wereldbeeld waarin niet enkel de geestelijke en de tastbare wereld een rol spelen, maar allerlei mentale lagen daartussenin. Het is noodzakelijk meerdere dimensies ruimte te geven die definiëren hoe een wereldbeeld geschapen wordt, aldus Landvreugd.

## Arna Mačkić

Dive into the future

De quotaties uit de boeken en films van Sun Ra op de wand voeren de kijker mee naar de denkwereld van Sun Ra. De muur vormt de basis voor Mačkić's *Dive into the future*, een twee uur durende performance lecture, waarin zij zeven fases doorloopt – de vlucht, de aanpassing, de herinnering, de belofte, de sprong, de confrontatie, en de hoop – en hierover in gesprek met Sun Ra gaat. De transitie van de ene fase naar de andere, dat is waarin we ons constant bevinden en waarin ons kunnen positioneren ten opzichte van de ander en in de maatschappij. Met Sun Ra als leermeester worden methodes aangereikt om de toekomst in te duiken met een nieuwe versie van het verleden in gedachten houdende.

## Sulaïman Majali

This garden

De kunstwerken van Sulaïman Majali onderhandelen tussen saamhorigheid en outcast, tussen het collectief en het individu. Door de poëtische en vaak theatrale toespelingen op geschiedenisverhalen en de toekomst worden complexe sociale constructies met elkaar in verband gebracht. Hierin wisselt Majali tussen een utopisch en dystopisch wereldbeeld en hanteert dikwijls speculatieve gebeurtenissen, mythen en abstracties. De stenen in zijn films kunnen gelezen worden als metaforische lichamen. Enerzijds afkomstig uit de kosmos en daarmee tot niemand toebehorend, anderzijds gebruikt om muren en grenzen mee te bouwen, om territoria af te bakenen om anderen buiten te sluiten. Via eenzelfde weg als Sun Ra poogt Majali door middel van mythologie een reflectie te geven op de samenleving die in disbalans is en ondervraagt ideologische constructies als 'Het Westen' en 'Het Oosten' en de daarbijbehorende aannames en toegedichte betekenissen.

Sulaïman Majali voert in zijn videowerk verschillende locaties op

zoals het internet als modern gekoloniseerd landschap of 'the green screen' als niemandsland. Hij zet dit denkraam in om zich te beraden op een optrekend neo-nationalisme in Europa, en onderzoekt nieuwe manieren om genuanceerde verhalen over de Arabische diaspora te ontwikkelen. Net als Sun Ra zoekt hij naar een nieuwe beeldtaal waarin hij teruggrijpt naar oeroude Arabische symboliek en combineert dit eveneens met futuristische en kosmologische elementen.

## Pieter Paul Pothoven

### Limen

doorlopend project, installatie met Egyptische bronzen spiegel (Nieuw Koninkrijk 1570 - 1070 BCE, handvat gebroken en gerepareerd in de oudheid, gepolijst 7 mei 2013 - 18 april 2016, totale arbeid: 49 uur)

Een anonieme smid maakte in 1570 voor Chr. een oude spiegel in de vorm van de zon. Perfect gepolijst, leek de spiegel in vorm en kleur op de ochtendzon, met expres een licht afgeplatte boven- en onderkant, want aan de horizon is de zon optisch nooit helemaal rond. Inmiddels zijn deze spiegels, afkomstig uit het oude Egypte, verzamelobjecten en waardevolle artefacten die veilig worden bewaard in depots en musea. Deze spiegels glimmen niet meer, maar hebben een dikke laag erosie, waardoor het zijn functie verliest. Pieter Paul Pothoven kocht op een online veiling zo'n oude spiegel waarvan hij na aankoop het gecorrodeerde oppervlak liet verwijderen. De waarde van de spiegel als een oud artefact werd hiermee vernietigd, maar de oorspronkelijk functie van het object teruggewonnen.

Het werk van Pothoven bestaat uit installaties, ambachtelijke beeldhouwkunst, fotografie en verschillende vormen van schrijven en onderzoek. Door het bestuderen van historische locaties, artefacten en bronnen bemiddelt hij in nieuwe relaties tussen de geschiedenis en de toekomst, vaak gebaseerd op hun potentiële gebruikswaarde in het heden.

## Pamela Phatsimo Sunstrum

### Sun + Moon

Gedreven door een fascinatie voor oude mythologieën en wetenschappelijke theorieën, onderzoekt de Botswanaanse Sunstrum de oorsprong van tijd, geologische concepten en ideeën over het universum. Haar werken op papier, grootschalige installaties en stop-motion films zijn autobiografisch en tonen de dilemma's van een migrant. Na in Afrika, Zuidoost-Azië en de Verenigde Staten te hebben gewoond, ontwikkelde Sunstrum een alter-ego, 'Asme', om haar on-gefixeerde, evoluerende identiteit gestalte te geven. Asme verhaalt over transnationale identiteiten, menselijke connecties en grensoverschrijdende rituelen. Sunstrum's werken breiden zich ook uit rond thema's van tijdloosheid. Veel van de landschappen in haar werk zijn fantasierijke reconstructies van landschappen die ze tijdens haar reizen heeft gezien of die ze zich voorstelt wanneer ze haar favoriete boeken leest. Voor *Sun + Moon* las ze *Symbolen van de macht: Adinkras and the Nature of Reality* van James Sylvester Gates Jr. waarin hij een verband suggereert tussen oude Ghanese symbolen en methoden die theoretische natuurkundigen gebruiken om natuurlijke wetmatigheden te onderzoeken. Hierin speelt symmetrie een belangrijke rol; terug te zien in het werk van Sunstrum waarbinnen Asma zich voortbeweegt in een geografisch lijnenspel. "Asme stelt me in staat om de ervaring van veelzijdigheid en hybriditeit te onderzoeken die heel gebruikelijk is voor mensen uit de Afrikaanse diaspora - we bevinden ons vaak tussen werelden, tussen culturen, tussen geschiedenissen. Als gevolg daarvan ontwikkelen we een 'meervoudig-zelf'. Asme symboliseert dit meervoudig zelfbeeld. Ze functioneert 'as me' in oude rituelen en futuristische tijdreis avonturen. Ze bestaat in meerdere keren en in meerdere ruimtes tegelijk."

# Jaroslav (Jaro) Varga

## Endism

Wanneer er een regimeverandering plaatsvindt gaat dit meestal gepaard met eenzelfde werkwijze: het verbranden van boeken, het vernietigen van informatie, het verwijderen van 'onjuiste' bewijsstukken en objecten. In de literatuur zijn deze golven duidelijk waarneembaar en in iedere bibliotheek dus ook: een bewaarplek voor boeken die kenmerkend zijn voor de tijdgeest in relatie tot de heersende ideologie. De boeken die voor 'Endisms' zijn geselecteerd komen uit één bibliotheek in Praag, gevonden na lang zoeken op verschillende planken en in verschillende secties. De vele boeken die een einde aankondigen in 'Endism' illustreren het speculatieve karakter waarin geschiedenis te interpreteren valt. De kunstenaar zegt over het werk: Ik scheid de omslag van het boek van zijn inhoud. Samen vormen al deze titels een onafhankelijk geheel te lezen als een gedicht, of lied.

Jaro Varga zoekt verschillende manieren om het mechanisme waarmee geschiedenis geconstrueerd wordt bloot te leggen. Hij gebruikt veelal geschiedenisverhalen uit de Balkan die hij omvormt tot nieuwe narratieven.

### Studio L A

De tentoonstellingsarchitectuur van *History is His Story* is vormgegeven door architecten Lorien Beijaert en Arna Mačkić die samen Studio L A vormen. Studio L A houdt zich bezig met de inclusieve samenleving en de rol die architectuur hierin kan spelen, de architecten zijn zeer vertrouwd met het oeuvre van Sun Ra. Studio L A incorporeerde het gedachtengoed van Sun Ra in het tentoonstellingsontwerp. De gouden, spiegellende vlakke is verheven en biedt nieuwe reflecties en mogelijkheden. Deze 'zonvlakte' is geïnspireerd op de mythische omschrijvingen van Sun Ra over planeet Saturnus. Sun Ra zocht naar een andere realiteit, omdat er in de maatschappij waarin hij zich bevond geen plek was voor hem. De enige manier om ruimte in te nemen was door dit buiten de kaders van de planeet aarde te doen. Door het nemen van afstand zweefde hij als het ware boven de maatschappij. Juist nu in deze tijd, met een verhard politiek klimaat en een gevecht om ruimte, nieuws en verhalen, is het belangrijk om afstand te nemen, te reflecteren en alternatieve verhalen te bekijken. Net zoals de ruimte die Sun Ra schiep, biedt de zonvlakte een tussenruimte.

### Nest TV

Aflevering #35 werd gemaakt door muzikant en kunstenaar Bouba Dola.

### Randprogrammering

Voor de tentoonstelling is een uitgebreide randprogrammering ontwikkeld. Houdt de website en onze social media in de gaten voor nieuws en data.

### Colofon

*History is His Story* is een productie van Nest

*Kunstenaars:* Dean Bowen, Crystal Z Campbell, Em'kal Eyongakpa, Charl Landvreugd, Arna Mačkić, Sulaïman Majali, Pieter Paul Pothoven, Pamela Phatsimo Sunstrum, Jaro Varga

*Tentoonstellingsontwerp:* Studio L A  
*Beeld voorkant:* Sun Ra

*Grafisch ontwerp:* Janneke Hendriks  
*Nest TV:* Bouba Dola

*Techniek en opbouw:* Tobias Lengkeek, Luis Maly, Bob Demper

*Ontwerp 'Dive into the Future':* Bo Deurloo  
*Met speciale dank aan:* Odine Burghouwt, Joelle Verhaaren, Laura Snijder, Eveline Dowling

Met dank aan:



NEST  
De Constant Rebecqueplein 20b  
2518 RA Den Haag  
0031 (0)70 3653186

[www.nestruimte.nl](http://www.nestruimte.nl)



they say that history repeats itself  
but history is only his story  
you haven't heard my story yet  
my story is different from his story  
my story is not part of history  
because history repeats itself  
but my story is endless it never repeats itself  
why should it?  
- Sun Ra

